

NOVADI ZAĻO

Vēl pudeles uzkrāt nav jāsaik

Nākamā gada 1. februārī stāsies spēkā depozīta sistēma, kas iedzīvotājiem sagādās zināmas pārmaiņas – pārņemt noteiktu veidu bezalkoholiskos un alkoholiskos dzērienus, atsevišķi būs jāmaksā par iepakojumu, taču traukus pēc iztukšošanas varēs nodot otrreizējai pārstrādei un gandrīz vai turpat veikalā atgūt iztērēto.

Depozītu sistēmu praktiski ievieš ar Vides valsts dienestu līgumu noslēgusi SIA "Depozīta iepakojuma operators" (DIO), ko veido vairāki dzērienu ražotāji – "Aldaris", "Cido grupa", "Coca-Cola HBC Latvia" un "Cēsu alus". Šis uzņēmums veikalus apgādās ar taromātiem iepakojuma automātiskai savākšanai, kā arī pēc depozītu sistēmas ieviešanas organizēs nodotā iepakojuma nogādāšanu otrreizējai pārstrādei.

Vēl 2002. gada 24. novembrī Latvijā valsts sekretāri izsludināja pirmos noteikumus par depozīta sistēmas piemērošanu atkārtoti lietojamam iepakojumam. Tiem bija jāstājas spēkā 2003. gada 1. janvārī, taču tā nenotika. Lēmumu atlika vēl četras reizes, un tikai tagad sāka reāla virzība pret depozīta sistēmas ieviešanu, lai no 2022. gada 1. februāra tā sāktu darboties. Latvija ir pēdējā no trim Baltijas valstīm, kas šādu sistēmu ievieš, lai gan 84,5% iedzīvotāju uzskata to par nepieciešamu.

Lai gan pašlaik šķiet, ka līdz 1. februārim vēl daudz laika, SIA "Depozīta iepakojuma operators" valdes priekšsēdētājs Miks Stūrītis norāda, ka atlikušie mēneši paies saspringtā darbā: "Noslēgta lielākā daļa līgumu ar veikaliem, kuriem saskaņā ar likumu jānodrošina depozīta iepakojuma pieņemšana vai arī tie tai grib pievienoties brīvprātīgi. Pēc pašreizējiem datiem, Latvijā būs vairāk nekā 1400 depozīta iepakojuma pieņemšanas punktu, tajā skaitā aptuveni 800 vietās tiks uzstādīti taromāti. Pārējie veikali organizēs iepakojuma manuālu pieņemšanu – ierīkos pieņemšanas vietas, kurā strādās darbinieki. Savukārt lielveikali nereti izvēlas ierīkot tā saukto kiosku – konteineru tipa lielas ietilpības taromātu – ārpus tirdzniecības telpām teritorijā, kur viegli piekļūst ar automašīnu un var nodot lielu apjomu pudeļu un skārdeņu. Plānots,

Pirmie pieci taromāti uzstādīti lielveikalos Rīgā, kā arī "Citro" veikalā Ventspilī. Līdz depozīta sistēmas darbības sākumam Latvijā paredzēts izvietot ap 800 taromātus, tajā skaitā apmēram 200 vietās tos plānots izvietot āra kioskos tirdzniecības vietu tuvumā.

ka depozīta sistēmas sākumā Latvijā būs aptuveni 200 kiosku.

Lai pagūtu izgatavot nepieciešamos taromātus, tie bija jāpasūta līdz augusta sākumam; ne visi veikali līgumu ar DIO noslēdza līdz šim termiņam, tāpēc, iespējams, līdz taromātu uzstādīšanai viņi pakalpojumu nodrošinās manuāli. Ārpus valstspilsētām vēlmi iesaistīties depozīta sistēmā izteikuši aptuveni 150 veikali, kuru tirdzniecības telpa ir mazāka par 60 kvadrātmetriem un kuriem depozīta iepakojuma pieņemšana nav obligāta. "Īpaši laukos, kur veikalu nav daudz, pircējiem tomēr tiks nodrošināts serviss," ir gandarīts M. Stūrītis. Viņš nenoliedz, ka braukšana uz attāliem maziem veikaliem pēc neliela daudzuma nodotā iepakojuma DIO būs finansiāli neizdevīga, tomēr uzsver, ka depozīta sistēma pēc būtības nav peļņas pasākums, tās mērķis – mazināt dabā nonākušo atkritumu daudzumu.

Taromāts, ko uzstādīs veikals, dos iespēju ērti un vienkārši nodot dzērienu iepakojumu, bet tur, kur tādi izlikti nebūs, darbiniekiem vajadzēs pašiem pārbaudīt, vai iepakojumam ir

etiķete, bet uz tās – depozīta atpazīšanas zīme (vienreizlietojamais vai atkārtoti uzpildāmais iepakojums) un nolasāms svītrkods. "Pēc tam iepakojums būs jāievieto speciālā maisā un jāatdod depozīta maksa pircējam skaidrā naudā vai kā atlaidi pirkumam. Pieņemto iepakojumu transportēšanu, kā arī transportēšanas maisus, aizdares un maisu statīvus bez maksas nodrošinās DIO.

"Mums ir dati, ka no visiem atkritumiem, kas nonāk vidē, 60-70% ir iepakojums, ko turpmāk apsaimniekos depozīta sistēma, – plastmasas un stikla pudeles, skārdenes. Mūsu mērķis ir divu līdz trīs gadu laikā panākt, lai nodošanas punktos nonāk līdz pat 90% šādu atkritumu. Jā, daudz cilvēku šķiro sadzīves atkritumus un dzērienu iepakojumu met tiem paredzētos konteineros. Bet problēma, ka ne visur šie konteineri ir pieejami, turklāt papildus par iepakojumu iztērēta nauda motivēs to nevis izmest mežā vai atstāt atpūtas vietā, bet nodot atpakaļ veikalā, lai šos izdevumus atgūtu," cerību izsaka M. Stūrītis.

Vēl viņš uzsver, ka patērē-

UZZIŅAI

Depozīta sistēmā no 1. februāra varēs nodot:

- stikla pudeles ar tilpumu no 0,1 līdz 3 litriem (neieskaitot);
- stikla pudeles citiem fermentētiem produktiem ar alkohola saturu līdz 6% no 0,1 līdz 0,75 litriem (neieskaitot);
- plastmasas (PET materiālu grupa) pudeles ar tilpumu no 0,1 līdz 3 litriem (neieskaitot);
- plastmasas pudeles alum un citiem fermentētiem produktiem ar alkohola saturu līdz 6% no 0,1 līdz 0,5 vai 1 litram un skārdenes ar tilpumu no 0,2 līdz 1 litram;
- skārda bundžas.

tājiem nav vērts jau tagad sākt krāt iepakojumu, kuru pēc 1. februāra pieņems par samaksu. Sistēma sāks darboties, kad dzērienu ražotāji produkciju pildīs ar depozīta sistēmas atpazīšanas zīmi marķētās pudelēs un samaksās par šīs taras apsaimniekošanu. Attiecīgi – pircēji par maksu varēs nodot tikai šo marķēto iepakojumu, jo, to nopērkot, būs samaksā-

juši 10 centu depozītā. Nemarkētai tarai joprojām būs vieta šķīrotu atkritumu konteineros.

Materiāls tapis ar Latvijas Vides aizsardzības fonda finansiālu atbalstu. Par publikāciju saturu atbild SIA „Kurzemes Vārds” un reģionālās izdevniecības